

วารสารอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีที่ ๓๐ (๒๕๕๑) ฉบับที่ ๒

กำหนดออก ปีการศึกษาละ ๒ ฉบับ

เจ้าของ คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม ๗๓๐๐๐

โทรศัพท์ ๐-๓๔๒๕-๕๐๙๖, ๐-๓๔๒๕-๕๐๙๗

โทรสาร ๐-๓๔๒๕-๕๗๙๔

วัตถุประสงค์ วารสารอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้อาจารย์ นักวิชาการ นักศึกษา และผู้สนใจทั่วไป ได้มีโอกาสเผยแพร่ผลงานทางวิชาการและผลงานวิจัย รวมทั้งได้แลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็นทางวิชาการ และการวิจัยในสาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และวิจิตรศิลป์ อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการศึกษาในสาขาดังกล่าวต่อไป

ที่ปรึกษา

คณบดีคณะอักษรศาสตร์ ศาสตราจารย์เกียรติคุณ ดร.กฤษณา รัชมณี

ศาสตราจารย์วิบูลย์ ลิ้มสุวรรณ ศาสตราจารย์สัญญา สุวรรณ์

บรรณาธิการ รองศาสตราจารย์จุไรรัตน์ ลักษณะศิริ

กองบรรณาธิการ

อาจารย์ฉันทมน ทองศิริ

รองศาสตราจารย์ ดร.บุษบา กนกศิลปกรรม

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วราพร ภูวงศ์พันธ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ศุภกาญจน์ ผาทอง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์สราวุธ ต้นณีกุล

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สายวูณ น้อยนิมิตร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อมรรัตน์ นิโครธานนท์

รองศาสตราจารย์อนันต์ชัย เลหาพะพันธุ์

กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จินตนา อินวานิวัฒน์

รองศาสตราจารย์ ดร.ชลดา เรืองรักษ์ลิขิต

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธเนศ เวศร์ภักดา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุญจิรา ถึงสุข

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประภาส ปิ่นตบแต่ง

ศาสตราจารย์ ดร.พรสวรรค์ วัฒนางกูร

รองศาสตราจารย์ยุรฉัตร บุญสินท์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วราวุธ ศรีวรกุล

ศาสตราจารย์ ดร.สมทรง บุรุษพัฒน์

ปก ผู้ช่วยศาสตราจารย์สราวุธ ต้นณีกุล

การสมัครสมาชิก ติดต่อ คุณพันทิพา ศรีพันธุ์ผล เลขานุการคณะอักษรศาสตร์

โทร. ๐-๓๔๒๕-๓๙๑๐ ต่อ ๒๓๑๐๖

E-mail : webmaster_arts@su.ac.th

สถานที่พิมพ์ ศักดิโสภณาการพิมพ์ กรุงเทพมหานคร โทร. ๐-๒๘๘๑-๔๑๓๒ - ๔

ผู้จัดจำหน่าย บริษัท เกล็ดไทย จำกัด โทรศัพท์ ๐-๒๒๒๕-๙๕๓๖

ราคา ๑๐๐ บาท

สารบัญ

บทความพิเศษ

พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงวงษาธิราชสนิท

ปราชญ์ผู้แก้ปัญหาความล้าหลังของการใช้ไม้ตรีและไม้ไค้

ในภาษาไทย

วิภาวรรณ อยู่เย็น ๙

บทความประจำ

สมเด็จพระนเรศวรมหาราช “วีรบุรุษของวีรบุรุษ”

ในทัศนะของสมเด็จพระเจ้า กรมพระยาดำรงราชานุภาพ ศุภกาณฑ์ นานรัมย์ ๒๕

กลอนเพลงยาวสรรเสริญพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว

ของนายมี : ภาพสะท้อนการใช้พระพุทธรูปศาสนา

สร้างความมั่นคงให้แก่แผ่นดินในรัชกาลที่ ๓

ปรัชญา ปานเกต ๔๘

ความสำคัญของภาคใต้ต่อกองทัพญี่ปุ่น

สมัยสงครามมหาเอเชียบูรพา

พวงทิพย์ เกียรติสกุล ๗๘

สงครามรัสเซีย - ญี่ปุ่น :

จุดเปลี่ยนของจักรวรรดิรัสเซีย

อนันต์ชัย เลหาะพันธุ์ ๑๓๒

การประชุมสันติภาพที่กรุงปารีส ค.ศ. ๑๙๑๙-๑๙๒๐ :

การสร้างสันติภาพที่ล้มเหลวของวูดโรว์ วิลสัน

สุธีรา อภิญาเวศพร ๑๔๙

ลัทธิธรรมปุณทริกสูตร : พระธรรมมุ่งสู่พุทธยาน

สุมาลี ลิ้มประเสริฐ ๑๖๙

การสืบสรรค์ชนบทการสร้างจินตภาพของกวีไทย

นิตยา แก้วคัลณา ๑๙๓

สุรีคุรปลักษณ์ :

อัตลักษณ์ประกอบสร้างของสตรีเขมร...เพื่อชาติ

อารียา หุตินทะ ๒๑๘

รูปแบบทางพื้นที่ของการพัฒนาอุตสาหกรรม

ในประเทศไทย : พ.ศ. ๒๕๓๙-๒๕๔๘

อภิเศก ปันสุวรรณ ๒๔๗

รายงานการวิจัย

การวิเคราะห์ที่ตั้งอุตสาหกรรมเอทานอลในประเทศไทย

วิชัย ศรีคำ ๒๖๕

การพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตามแนวเส้นทาง

คลองประชามขึ้นและคลองบางนางลี่

ทรงกลด ประพิตรภา ๒๘๒

บทบรรณาธิการ

วารสารอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ปีที่ ๓๐ (๒๕๕๑) ฉบับที่ ๒ นี้ เป็นฉบับที่มีเนื้อหาหลายสาขา ทั้งมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ โดยนำเสนอบทความทั้งหมด ๑๒ เรื่อง เป็นบทความของอาจารย์ประจำคณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ๗ เรื่อง อาจารย์จากสถาบันอื่นอีก ๕ เรื่อง แบ่งเป็นบทความด้านประวัติศาสตร์ ๕ เรื่อง ด้านภาษาไทย ๔ เรื่อง และด้านภูมิศาสตร์ ๓ เรื่อง ซึ่งในจำนวนนี้เป็นรายงานการวิจัย ๒ เรื่อง

เนื่องจากในปี ๒๕๕๑ องค์การศึกษาศาสนาและวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) ได้ประกาศยกย่องพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงวงษานุราชเสนาธิปเป็นบุคคลสำคัญของโลก ในวาระครบรอบ ๒๐๐ ปี วันคล้ายวันประสูติ ในสาขาปราชญ์และกวี (scholar and poet) พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงวงษานุราชเสนาธิปทรงมีคุณูปการต่อประเทศชาติ ทั้งด้านการแพทย์แผนไทย ด้านการศึกษา ด้านการบริหารราชการแผ่นดิน โดยเฉพาะด้านวรรณกรรมและภาษาไทย พระองค์ได้ทรงพระนิพนธ์หนังสือจินตามณีซึ่งเป็นแบบเรียนภาษาไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น และถือเป็นต้นแบบของแบบเรียนภาษาไทยในปัจจุบัน

ในโอกาสสำคัญนี้ วารสารอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ขอร่วมฉลองด้วยการเสนอบทความพิเศษเรื่อง “พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงวงษานุราชเสนาธิป ปราชญ์ผู้แก้ปัญหาความลักลั่นของการใช้ไม้ตรีและไม้ไต่คู้ในภาษาไทย” ของ วิภาวรรณ อยู่เย็น ซึ่งพบว่า พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงวงษานุราชเสนาธิป เป็นผู้วางหลักเกณฑ์การใช้ไม้ตรี (𑜀) และไม้ไต่คู้ (𑜁) ให้แตกต่างกัน อันทำให้ปัญหาการใช้เครื่องหมายทั้งสองหมดไป ดังปรากฏในบทพระนิพนธ์เรื่องจินตามณี (พ.ศ. ๒๓๙๒)

บทความด้านประวัติศาสตร์เรื่องแรกคือ สมเด็จพระนเรศวรมหาราช “วีรบุรุษของวีรบุรุษ” ในทัศนะของสมเด็จพระเจ้า กรมพระยาดำรงราชานุภาพ ของ ศุภกานต์ นานรัมย์ ซึ่งได้เสนอว่าสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ ทรงมีบทบาทอย่างมากในการนำเสนอภาพลักษณ์ของสมเด็จพระนเรศวรมหาราชในฐานะ

วีรบุรุษ บทความเรื่องที่สองคือเรื่อง กลอนเพลงยาวสรรเสริญพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวของนายมี : ภาพสะท้อนการใช้พระพุทธศาสนาสร้างความมั่นคงให้แก่แผ่นดินในรัชกาลที่ ๓ ของ ปรัชญา ปานเกตุ พบว่าพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงใช้พระพุทธศาสนาในการสร้างความมั่นคงทางการเมืองการปกครอง และความร่มเย็นให้แก่แผ่นดินสยาม บทความเรื่องที่สามคือ ความสำคัญของภาคใต้ต่อกองทัพญี่ปุ่นสมัยสงครามมหาเอเชียบูรพา ของ พงกทิพย์ เกียรติสหัสกุล เรื่องนี้ ผู้เขียนศึกษาหาข้อมูลจากเส้นทางรถไฟสายใต้ พบว่าภาคใต้มีความสำคัญในฐานะจุดยุทธศาสตร์ของกองทัพญี่ปุ่นในสงครามมหาเอเชียบูรพา และยังพบว่า การวางแผนอย่างรัดกุมของญี่ปุ่น ทำให้ไทยจำต้องยินยอมและโอนอ่อนผ่อนตาม บทความเรื่องที่สี่ คือ สงครามรัสเซีย-ญี่ปุ่น : จุดเปลี่ยนของจักรวรรดิรัสเซีย ของ อนันต์ชัย เลาหะพันธุ์ เรื่องนี้ได้ศึกษาสาเหตุของสงครามรัสเซีย-ญี่ปุ่นระหว่าง ค.ศ. ๑๙๐๔-๑๙๐๕ ซึ่งพบว่า เกิดจากการแข่งขันกันเพื่อมีอำนาจในแมนจูเรียและเกาหลี บทความด้านประวัติศาสตร์เรื่องสุดท้ายเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของสหรัฐอเมริกา เรื่อง การประชุมสันติภาพที่กรุงปารีส ค.ศ. ๑๙๑๙-๑๙๒๐ : การสร้างสันติภาพที่ล้มเหลวของวูดโรว์ วิลสัน ของ สุธีรา อภิญาเวศพร บทความนี้กล่าวถึงเหตุการณ์ที่ประธานาธิบดีวูดโรว์ วิลสันแห่งสหรัฐอเมริกา เสนอหลักการสร้างสันติภาพในการประชุมเพื่อจัดทำสนธิสัญญาสันติภาพหลังสงครามโลกครั้งที่หนึ่ง แต่ไม่ประสบความสำเร็จ

บทความด้านภาษาไทย เรื่องแรกคือ สัทธรรมปฺณทริกสูตร : พระธรรมมุ่งสู่พุทธยาน ของ สุมาสี ลิ้มประเสริฐ การศึกษาเรื่องนี้พบว่า สัทธรรมปฺณทริกสูตรมุ่งเสนอหนทางแห่งการหลุดพ้นที่สำคัญและดีที่สุดว่ามีประการเดียว คือ พุทธยาน บทความเรื่องที่สอง คือ การสืบสรรค์ชนบการสร้างจินตภาพของกวีไทย ของ นิตยา แก้วคัลณา เรื่องนี้ได้ศึกษาวิเคราะห์การสืบสรรค์จินตภาพในกวีนิพนธ์ไทยตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนถึงปัจจุบัน บทความเรื่องสุดท้ายคือ สรีครบ์ลขณ : อัดลักษณ์ประกอบสร้างของสตรีเขมร...เพื่อชาติ ของ อารียา หุตินทะ กล่าวถึงแนวคิดความเป็นกุลสตรีของหญิงเขมรที่ชนชั้นปกครองของกัมพูชาในแต่ละสมัยได้สร้างและปรับเติมความหมายเพื่อควบคุมสตรีให้ประพฤติตนตามกรอบแนวคิดนั้น อันเป็นประโยชน์ทางการเมือง

งานวิชาการด้านภูมิศาสตร์ เรื่องแรกคือ บทความวิจัยเรื่อง รูปแบบทางพื้นที่ของการพัฒนาอุตสาหกรรมในประเทศไทย : พ.ศ. ๒๕๓๙-๒๕๔๘ ของ อภิเศก บัณสุวรรณ บทความวิจัยนี้พบว่า แม้ประเทศไทยจะประสบความสำเร็จในการพัฒนาประเทศไปสู่ความเป็นประเทศอุตสาหกรรมก็ตาม ก็ยังคงประสบปัญหาการพัฒนาที่ขาดความสมดุลในเชิงพื้นที่ อันส่งผลให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมา ส่วนงานวิชาการด้านภูมิศาสตร์อีกสองเรื่องเป็นรายงานการวิจัย เรื่องแรก คือ การวิเคราะห์ที่ตั้งอุตสาหกรรมเอทานอลในประเทศไทย ของ วิชัย ศรีคำ มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์รูปแบบที่ตั้งและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อที่ตั้งอุตสาหกรรมเอทานอลในประเทศไทย รายงานการวิจัยเรื่องสุดท้าย คือ การพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตามแนวเส้นทางคลองประชามขึ้นและคลองบางนางลี่ ของ ทรงกลด ประพิตรภา เป็นการศึกษาบริบทชุมชนและแหล่งท่องเที่ยวริมคลองประชามขึ้นและคลองบางนางลี่ เพื่อพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตามเส้นทางคลองประชามขึ้นและคลองบางนางลี่

จุไรรัตน์ ลักษณะศิริ